

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Planowane badania będą dotyczyły konformizmu pamięciowego. Występuje on, kiedy dwie osoby rozmawiają o zapamiętanych informacjach lub zdarzeniach z przeszłości i wypowiedź jednej z nich wpływa na to, jak o danym zdarzeniu, czy zapamiętanym szczególnie będzie mówiła potem druga osoba. Jeśli Piotr i Karolina wspominają wspólnie ostatnią wycieczkę do ZOO, to podczas ich rozmowy Piotr może podać informację, o której nie wspomniała Karolina, na przykład, że napis na bramie wejściowej był czerwony. Kiedy Karolina będzie następnym razem opowiadała o wycieczce to może przywoływać informację o napisie podaną przez Piotra. Taki wpływ informacji wspomnianych przez osoby w trakcie rozmowy może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne konsekwencje. Jeśli napis na bramie był rzeczywiście czerwony, to informacja podana przez Piotra uzupełniła relację pamięciową Karoliny o dodatkowy szczegół. Jeśli natomiast napis miał inny kolor lub w ogóle go nie było, Karolina przejęła od Piotra błędną informację, co negatywnie wpłynie na trafność jej późniejszych relacji pamięciowych. Dotychczasowe badania nad konformizmem pamięciowym koncentrowały się właśnie na wpływie takich błędnych informacji podanych przez drugą osobę w trakcie interakcji.

Aby uniknąć wspomnianej wyżej jednostronności, pierwszym celem moich badań będzie sprawdzenie, czy osoby w takim samym stopniu ulegają informacjom poprawnym, jak i niepoprawnym, a dokładniej, czy któreś z nich przejmują częściej. Warto zwrócić uwagę, że może to być zależne od warunków sytuacyjnych i cech osób rozmawiających ze sobą. Na przykład ludzie częściej ulegają niepoprawnym informacjom pochodzącym od osoby obdarzonej większą władzą i prestiżem. Niewiele wiadomo natomiast o warunkach, które sprawiają, że osoby częściej przejmują prawdziwe informacje od partnera, a ignorują fałszywe. Analiza tego problemu będzie zatem drugim celem, który zamierzam zrealizować w moich badaniach.

W pierwszych dwóch eksperymentach uczestnicy będą rozmawiać o widzianych na zdjęciach szczegółach. Zostaną poproszeni, by za każdym razem informowali swojego partnera o tym, jak bardzo są pewni, że dany szczegół rzeczywiście występował na zdjęciu. Zakładam, że mając do dyspozycji informacje o pewności swojego partnera, osobie łatwiej będzie ocenić prawdziwość podawanych przez niego informacji, a tym samym korzystać tylko z tych poprawnych. W kolejnych badaniach zamiast wzajemnie informować się o pewności, osoby będą indywidualnie oceniać jakość wypowiedzi partnera przez podawanie argumentów za tym, że są one prawdziwe, jak i podważających tę możliwość. Zakładam, że zachęcenie osób do bardziej krytycznej oceny wypowiedzi partnera, będzie również zwiększać skłonność do ulegania tylko prawdziwym informacjom.

Planowane badania będą miały duże znaczenie dla lepszego zrozumienia konformizmu pamięciowego, a ich wyniki prawdopodobnie znajdą wiele praktycznych zastosowań. Analiza warunków, w których osoby mogą być dla siebie wzajemnie ważnym źródłem informacji o przeszłych zdarzeniach i zapamiętanych informacjach, stanowi *novum* w dotychczasowych badaniach nad konformizmem pamięciowym. Bez całościowej oceny zjawiska nie staną się w pełni zrozumiałe strategie, jakie osoby wykorzystują w trakcie rozmów o przeszłości lub podczas wykonywania zadań pamięciowych razem z inną osobą. Dodatkowo, taka całościowa perspektywa pozwoli na ocenienie szkodliwości konsekwencji zjawiska, jeśli konformizm pamięciowy już wystąpi. Oczywiście w wielu sytuacjach przejmowanie niepoprawnych informacji od innej osoby jest bardzo zagrażające, chociażby w sytuacji zeznań świadków przestępstw. Jednak dotąd nie udało się znaleźć skutecznego sposobu zapobiegania takim negatywnym konsekwencjom. Być może kluczowa dla wyjścia z impasu jest analiza pozytywnych aspektów konformizmu pamięciowego. Dzięki niej możliwe będzie opracowanie takich metod, które poprzez uwydatnienie pozytywnych aspektów dzielenia się zapamiętanymi informacjami sprawią, że zminimalizowane zostaną negatywne skutki wymiany informacji.